

stille sig hen og tænke paa, hvorledes det og det Forhold vil ordne sig, men saa sker dog det, at vi gaa tilbage til Tilstanden, som den var før 22. April 1885. Der skabtes en ny Tilstand ved Cirkulæret af 22. April 1885. Jeg har netop forklaret, at det var i og for sig ikke den retslige Tilstand, der forandredes — overfor almindelig Lov og Ret ere Skolelærerne jo stillede som alle andre Mennesker —, men disse Borgere bleve dragne udenfor Kredsen og bleve truede. Da man bedre kunde tumle dem ad anden Vej end ved Strafferechtsplejen, da man havde anden Adgang til at ramme dem, bremse og stoppe dem i deres Bevægelser, tog man fat paa dem, og saa mente man der at have taget et godt Tag. Det er denne Tendens, den ærede Minister kunde og burde slaa ned ved at ophæve dette Cirkulære og derved bringe Tilstandene fra Tiden før 1885 tilbage. Saa vilde Skolelærerne staa, ligesom de den Gang gjorde, under samme Ret og Regel i enhver Henseende som andre Borgere.

At dette Cirkulære i hint Øjeblik var af en særlig ondartet Karakter, har den ærede Kultusminister indrømmet, og hvis han ikke vil indrømme det, kunde han faa det at vide af sin Kollega, den ærede Landbrugsminister, der sidder ved Siden af ham, thi saavidt jeg ved, bragte netop dette Cirkulære den ærede Landbrugsminister til endog at sidde i Kachotten nogle Dage. Jeg tror ikke, jeg tager fejl i, at det var dette Cirkulære, som den ærede Landbrugsminister som Sogneraadsmlem eller Sogneraadformand nægtede at meddele Skolelærerne, formodentlig fordi han fandt, at det var en saadan Haan, en saadan Ringeagt, at deroverfor burde andre Autoriteter se at bremse Regeringen paa dens Vej. Den ærede Minister maatte, om vel ikke tære Vand og Brød, dog hen paa et Sted, hvor de fleste ellers helst ville være fri for at komme. Han maa altsaa have betragtet det som en meget vigtig og betydningsfuld Sag, naar han vilde lægge Pels til saaledes, som han gjorde ved den Lejlighed.

Som sagt, den ærede Kultusminister var enig i, at det var et stygt Cirkulære, da det kom, men nu siger han, at det, som han kunde gøre, var blot at sige, at han var nu ikke saa kras som Estrup og Nellemann f. Eks., nu skulde Lærerne have Lov til at sige lidt mere, det vilde ikke blive taget saa strengt. Saadant noget tænkte han sig, at han kunde gøre, hvis han endelig skulde røre ved Cirkulæret, men

det var ogsaa det højeste og næsten det eneste, han kunde tænke sig at gøre. Jeg maa sige, at jeg forstaaer ikke den Tankegang, at Ministeren ikke kan sige: Ved Cirkulæret skabtes en ny Tilstand, en afskyelig Tilstand, ved Cirkulæret opretholdes en ny, en afskyelig Tilstand, ved Cirkulærets Ophævelse bortfalder denne Tilstand, og vi komme til at staa der, hvor vi stode før, og hvor vi altid burde have staaet, saa at Skolelærerne i enhver Henseende i dette Spørgsmaal delte Vilkaar med Landets øvrige Borgere. Det er en saa simpel Katekismus, at den kan den ærede Kultusminister ikke være fri for at forstaa.

Naar Ministeren ikke vil tage den Sag op, maa det altsaa være, fordi han mener, det behøves ikke. Men nu vil jeg dog sige, at selv om virkelig den ærede Kultusminister synes, at det ikke behøves, bliver dog dette Cirkulære staaende, og saa ved han ikke, hvordan det kan gaa i Fremtiden. Det har været stillet op som et Skræmmebillede overfor os, der ikke ere ydmyge og tillidsfulde overfor denne Regering, at vi kunde faa dem, som vare værre. Det kunde vi naturligvis ogsaa. Jeg ved ikke, om det er nært, men selvfølgelig er det ikke udelukket, at der kunde komme helt reaktionære Tider, Strømninger og Forhold. Det er da naturligt, at det vilde styrke en reaktionær Regering at kunne sige: „Det Cirkulære har Venstres Regering jo siddet paa i mange Aar og befundet sig vel ved det, de have aldrig talt om, at det skulde ophæves, ganske vist de brugte det ikke ret tidt, men det er ikke derom, der er Spørgsmaal, de have opretholdt Cirkulæret, og naar vi bruge det, er det en Arv. Der tales af de nuværende Ministre saa meget om Arvegods — det er for Resten noget slemt Arvegods, det meste af det —, og de Herrer ville der efterlade en Arv, som en reaktionær Regering vilde kunne paaberaabe sig. Det vilde være at lette Reaktionen i Arbejdet i Modsætning til, om Demokratiet hævdede de reaktionære Cirkulærer og Reaktionen saa igen skulde til at udstede dem paa ny, hver Gang de havde Brug derfor. Det vilde anderledes karakterisere Stillingen, end at dette faar Lov til at gaa ligesom med Konfirmandernes Kjoletøj og alle den Slags Ting.

Den ærede Minister kan ikke være uvidende om den Stemning, der indenfor Danmarks Lærerstand er overfor denne Sag. Der har netop i denne Vinter været skrevet — og jeg har Grund til at tro, at det forholder sig rigtigt —, at Danmarks